

ВСЕ СБИ-

**ДИВАНЫ, ТАХТЫ,
СТУЛЬЯ И МАТРАЦЫ**

собственного производства

продается недорого

Там же прием заказов
и ремонт.

Красно-Октябрьская
(б. Ковторск.) 42, во дворе
Л. Капун.

**ОПТИК
Б. ГРИНБЕРГ**

Харьков,
ул. Свердлова, № 3.

Изготовление очков—
пенсне, шлифовка опти-
ческих стекол по рецеп-
там врачей.

**Мебельно-обойная
мастерская**

— прием —
заказов и переделок

разной мягкой мебели
и матрацов.

Ул. Карла Маркса 18
(б. Благовещенская).

И. М. Сапожников

**МАГАЗИН
„МАРС“**

И/П А С С А Ж

ЗНАМЕНА, ФЛАГИ

шпоры, полевые сумки,
кабуры, портупей, знаки
отличия и военно-граж-
данские значки.

Цены очень дешевые.

СТОЛОВАЯ „АСТОРΙΑ“
ПРИ ГОСТИНИЦЕ

ЗАВТРАКИ, ОБЕДЫ, УЖИНЫ.

ПЕРВОКЛАССНАЯ КУХНЯ, ПОД НАБЛЮДЕНИЕМ
ОПЫТНЫХ КУЛИНАРОВ

Изготовление исключительно НА СЛИВОЧНОМ МАСЛЕ
из свежих продуктов.

Большой ассортимент напитков русских
и заграничных фирм.

Во время обеда и ужина играет струнный оркестр.
ПО ВОСКРЕСЕНЬЯМ ОТКРЫТО

**П. Л. КОТОН, аренд.
3-й ГОСМЕХАНИЧЕСКОЙ МАСТЕРСКОЙ**

Харьков, ул. Яковлева № 2 (б. Михайловская).

ИЗГОТОВЛЯЕТ:

1) Медико-санитарные аппараты; авто-
клавы, стерилизаторы, гидропульты,
дезинфекц. аппараты. 2) Аппараты для
химико-бактериологич. лаборат. Тер-
мостаты, сушил. шкафы, перегон. кубы
и проч. для обогрева электрич.,
газом и керосином. 3) 4-х гнездные
электрические ванны. 4) Вакуум-аппа-
раты, чаши выпарн., сушилки, и пр.
5) газолиновые аппараты и принадлежн.
Физические и химические приборы.

Ремонт всевозможных аппаратов.

Прием заказов по чертежам.

НЕ ЗАБУДЬТЕ!!! ЧТО ТОЛЬКО

Хна-Басма „Гари“

БЫСТРО ПРОЧНО ОКРАШИВАЕТ
ВОЛОСЫ, БРОВИ, РЕСНИЦЫ,
УСЫ, БОРОДУ В ЛЮБОЙ НАТУ-
РАЛЬНЫЙ ЦВЕТ.

Новости!!
Восстановитель „ГАРИ“

Возвращает седым волосам постепенно,
а потому незаметно докружающих свой
натуральный цвет. Цена двуболос 3 р.,
двобровей—2 р. 50 и 1 р. 50. восстано-
витель 2 р. 50. Цены указаны без пере-
сылки и упаковки. Остерегайтесь мно-
гочисленных подражаний и подделок.

ТРЕБУЙТЕ только лаборатории „ГАРИ“
Г. А. Александрова, Москва, ул. Герцена
(б. Никитская) 22. Отд. б. Тел. 4-42 78.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ
МАГАЗИН

М. ПОЛЯКИН

МУЗЫКАЛЬНЫЙ
МАГАЗИН

Харьков ал. Р. Люксембург 10 (б. Павловская)

30 р. 12 р. 45 р. 4 р. 50 к. 16 р. 80 к. 40 р.

СТРУНЫ, НОТЫ, ИГОЛКИ и ВСЕ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ.

УСТРОЙСТВО ВОЕННО-ДУХОВЫХ и НАРОДНО-СТРУННЫХ ОРКЕСТРОВ.

РЕМОНТ МУЗЫК. ИНСТРУМЕНТОВ, ГРАММОФОНОВ и ПИАНИНО.

№ 12
20-го березня
1927 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ДО ДНЯ ПАРИЗЬКОЇ КОМУНИ

Угорі: Висланці учасники Комуни на півострові Дукас. Зліва направо: **Ламберг, Жіфоль, Дакоста, Жіроль, Форген, Жірар, Віно і Тренке.** Внизу: В день Комуни біля стіни комунарів в Парижі. Передостанній ліворуч **П'єр Дегут'є**, автор Інтернаціонала. Поруч комунар **Камаліна**

Оповідання **ХУґА** Ів. Андрієнка

БІЛІ—БІЛІ, наче дивовижні крейдяні громадища, гірські верхів'я, обліплені гострими скелями, застигли в морозній задумі. Жодної темної плями, а скільки очі бачать, гостро - хвиляста снігова пустеля. Це так, коли дивитись здалеку. А зблизька крутовинні спади, провалля синіють безоднями, та де-не-де, приліплений до скелі, заснув у снігу гірський аул.

Назва ж усьому цьому—Курдистан.

Температура була 25 гр. нижче нуля і через те командирів піших розвідників кавказького стрілкового полку, прапорщиків Волобабі, дуже не хотілось вилазити з маленької саклі, коли його покликали до полковника. Прапорщик тільки був росташувався добре разом з начальником обозу і збірався як слід відпочити після 30-верстового переходу, а тут отака напасть. Але робить нічого—треба йти і Волобаба, натягнувши колушка та причепивши шаблюку, поліз на повітря.

Коли він опинився в вузьких сутичках між сакаями, то йому зашипало носа й підборіддя, бо червоне покотьюло сонця, обгоряте в молочаве коло сивизни, вже торкалося верхів'я Каюк-дагу і мороз дужчав. Прапорщик, спотикаючись об каміння, пішов вузькою вуличкою, що круто в'юнилася вниз, до великої двоверхової саклі, де колись мешкав сам мудла. (Курди ще минулого літа перед приходом руських залишили аул). Там росташувався штаб полку. Зустрічні салдати тиснулись до стін і механічно прикладали до козирка руку. Прапорщик позирав на свої плечі, де поверх колушка блищали новенькі погончики і задоволено кахикав. Він недавно тільки вийшов з поверхострочних фельдфебелів на прапорщика, але на душі відчував, що й родився „їх благородієм“, і дуже любив пошану до себе.

Коли Волобаба ввійшов до просторої саклі мудли, то полковник сидів за столом і розглядав трюхверстову мапу.

— Маю за честь з'явитись, ваше високоблагородіє, — відрепортував прапорщик, але в ту ж мить опам'ятався. Зніяковів, почервонів і поправився: — Пане полковнику.

На обличчю командира полку майнула глузлива усмішка і зникла в гостренькій борідді.

— Я Вас покликав ось у якій справі, — почав він. — Командир туркестанців, що ми оце їм змінили, дав такі відомості: позиції турків десь аж за 15 веретов од наших, але між ними кілька аулів, куди заходить їхня розвідка. Туркестанці іноді влаштували засідки в тих аулах і здобували бранців. Нам теж треба спробувати цю штуку. Ви з командою розвідників повинні захопити оцей-о аул і там влаштувати засідку.

Полковник почав водити пучкою по мапі, пояснюючи далі, а Волобаба, боячись торкнутись командирського рукава, обережно заглядав через його плечі і нічого не розумів. Проте підтакував:

— Розумію. Так-точно... Бачу. Слухаю.

— Через півгодини й рушайте. До позиції достояї сотні буде проведено ординарець, а там уже самі шукайте дорогу. Нехай люде візьмуть запас сухарів на два дні і без здобичи не повертайтеся, — закінчив полковник.

— Пропав відпочинок, — майнула в голові прапорщика і якийсь враз дуже заболіли ноги.

Вже не так бадьоро вимовив:

— Слухаю, — і повернувся до дверей.

— Візьміть ось мапу, щоб можна було орієнтуватись там, — гукнув полковник.

Волобаба взяв мапу й пішов, а полковник задоволено розвалився в похідному крісельці, запалив цигарку. Він хотів одного—вислужитись, а про стомлених салдат та про мороз не

думав. Хоч би навіть хто й закинув йому про це, він би відповів:

— Те бидло самий найлютіший мороз витримає.

Полковник пахкав цигаркою, а думки його кружляли в майбутніх радісних можливостях, спиняючись на примарі генеральських погонів. Далі він пригадав інше і ляснув себе по голові долонею:

— Я й забув! Сьогодні ж останній день масниці! Треба сказати ад'ютантові, нехай накаже деньщикам напекти млинців та дістати пляшок зо дві коньяку. Треба ж заговіти. Де це він подіється?

В цю мить двері відчинились і з'явився ад'ютант, червононошкий поручик.

— А я тільки про вас думав, — відкрив був рота полковник, але ад'ютант перебив:

— Ось вам що-йно зі штабу дивізії привезли таємного листа.

— Знову якийсь наказ, — вередливо промовив полковник, розриваючи його.

Але в листі був не звичайний наказ. Там стояло:

— Б чутки, що в Росії почався загальний бунт, як під час японської війни. Невідомо, чим усе це закінчиться, але ви вживайте найрішучіших заходів, щоб чутки якоюсь не поширились серед салдатів вашого полку. Начальник штабу...

Полковник широко розскрив рота і виривив очі. Йому наче хто линув на голову холодної води.

II.

Волобаба прийшов до саклі сердитий і спершу брудно вилаяв свого деньщика, а потім уже покликав фельдфебеля розвідочної команди.

— Через півгодини щоб команда була готова до походу. Підемо в розвідку. Зараз же послати до обозу каптенармуса, щоб узят на людей двохденний запас сухарів, — наказав він йому.

Фельдфебель здивувався:

— Проти ночі? Після такої переходу?.. Люде ж потомлені.

— Не базікати? — гримнув Волобаба. Фельдфебеля вразив цей крик недавнього свого товариша по четвертій сотні, з ким тоді був на „ти“, і він глузливо відповів:

— Слухаю, ваше благородіє!

Повернувся й пішов.

Розвідники вилазили з теплих сакель і лаяли в бога та богородицю і командира полку, і прапорщика.

— Розносила його лиха година! Сам, чортяка, сидить у теплі та чайок попиває, а ти гинь. Ох і життя ж анахтемське.

Тримаючи в кишенях та руках японські грілки, що дуже мало давали тепла, вони топталась у вузькому провулкуві і чекали на виступ. Під'їхав ординарець і команда витягалась із аулу вузькою стежкою над крутовиною. Сонце вже заховалось за Каюк-дагом і сутінь враз заволікала провалля.

Шургаючи в глибокий сніг та проклинаючи свою долю, розвідники помалу посувалися між скелями і тільки через три години дісталися до резерву шостої сотні, що містився в невеличких землянках, складених із каміння, в кінці провалля. Волобаба пішов шукати командира сотні, а розвідники до того були стомлені, що, не дивлячись на клятий мороз, так і попадали на сніг. Через півгодини прапорщик повернувся і їх знову підняли. Тепер уже довелось дратися з провалля на гірський перевал, де були позиції. Салдати вибивалися з сил, ремствували, але лізли і боялись відстати, бо це був б для кожного загибеллю. Нарешті таки видерлись до позиції. Волобаба роспитав чотаря сотні, де на його думку повинна починатись стежка вниз по

1871-й РІК

Останки комунарів у катакомбах Парижу

проваллю. Той показав. Розвідчики прив'язались один до одного віжками, на той випадок, коли хто зірветься з крутовини, і рушили в темряву ночі. Їм подорожувало пронизливе виття шакалок.

Аж на світанку в кінці провалля команда наткнулась на невеличкий порожній аул. Виставили вартових у південний бік, заїздили в перші дві-три саклі і зразу ж поснули.

III.

Волобаба з великим зусиллям продер очі. Навкруги хропли розвідчики, а над ним стояв увесь у снігу вартовий командир, обережно сіпаючи його за рукав.

— Так що, ваше благородіє, починається біда.

Прапорщик спросоня перепитав:

— Яка біда?

— Хуга.

— Доложи фельдфебелю, — махнув рукою Волобаба, повернувся на бік і знову заснув. Вартовий постояв трохи, а далі пішов шукати між сонними фельдфебеля. Той розпорядився інакше:

— Кажеш, хуга?

— Така, що й світу не видно.

— То значить не тільки турки, а й шайтан їхній не полізе в таку негодю. Скажи вартовим, що надворі, нехай ідуть до помешкання і тут вартують.

Вартовий команди говорив правду. Тільки розвідників добре, як гірські верхів'я враз одяглися в густі хмари. Проваллям просвітив перший рвучкий подих вітру і в височині закружляли білі та пухкі метелики. Далі вітер подужчав, загуло в безоднях і між скелями, закрутився танком надзвичайний бурун.

Цілу добу висипались розвідники і тільки голод підвів їх на ноги. Думати про продовження розвідки, чи про якусь засідку — не доводилось, бо вітер збивав з ніг і вийти в таку негодю за аул — значило б знайти собі запевнену смерть. Волобаба ухвалив чекати, доки метелиця стихне.

Він гадав, що найбільше вона треватиме два дні. Солдати поїли сухарів і знову залягли спати.

Але минув іще день і бурун не тільки не вщух, а лютував іще дужче. Треба було подумати про їжу і Волобаба наказав обшукати всі закутки аулу. Це не так легко було зробити, бо снігом замурувало всі саклі, а робота шанцевими копачками,

ХІНЕЦЬ — КАНДИДАТ ДО АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ

Фін-Соу — британський підданий, член Гоміндану, кандидат до парламенту від районної робітничої партії в Лондоні

ДО РАДЯНСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Від'їзд Радянської делегації на чолі з тов. Раковським до Франції. По середині — т. Раковський

завдяки бурунові, зводилась на нівець. Все ж хоч і з великими труднощами, розвідники дістались у ту частину аулу, де вони ще не були в день приходу. На щастя розвідників робота їх не пропала марно. В одному помешканні, де розкидано було р'яний посуд, вони знайшли пудів зо два звичайного бджоляного меду і глиняну макітру бринзи (там, очевидно, була крамничка), а в кількох саклях до десятка пудів — ячменю. Примара голоду доки що зникла і розвідники повеселішали. Пішли балачки:

— Принаймні хоч відпочинемо.

— Каші на тиждень вистачить, а там буде видно.

Турків не боялись, бо знали, що вони не посунуть у такий бурун. Волобаба на призвіллю кохався в радісних мріях.

Може війна треватиме ще рік і за цей час він вискочить аж на поручика. А після війни, коли не задіють офіцером на військовій службі, то можна буде влаштуватись околочним, а то й самим приставом. От добре буде...

Тепер він не аби хто, а „їх благородіє“.

І Волобаба зайвий раз гукав котрогось розвідника тільки ради того, щоб почути:

— Слухаю, ваше благородіє.

Дуже таки чарівною мелодією відгукувалося те слово йому на душі.

IV.

Цілих вісімнадцять днів тревала хуга. Спершу розвідчики були бадьорі. Чекали, що ось-ось перестане, та тільки те й робили, що відкидали сніг від тих трьох сакель, де розмістилися. Але коли меду та сиру не стало, а запас ячменю діходив кінця, почав брати острах.

— А що як метелиця треватиме цілий місяць? Адже ж у горах таке буває?

Найбільше турбувався за свою прапорщицьку особу Волобаба, хоч він і був у кращих умовах, ніж салдати. Йому ще спочатку відокремили значну кількість меду та бринзи і навіть із ростертого об каміння ячменю напекли лавашів. Коли ж розподілили останню зернину ячменю, а хуга все ще не вгавала, салдати в розпачі сіпнулися до тих сакель, де ще досі не були. До двох пощастило дістатись і там знайшли велику гаянну кухву бринзи. Поділили нарівно на 60 чоловіка і за один раз поїли. Протримались аби як іще два дні, а потім почала розвідників опановувати байдужість. Були такі, що говорили:

— Не все одно, як загинати, чи від кулі, чи з голоду?

Аж ось останньої ночі густо перестало, а на ранок хуги наче й не було, із за білих верховин визирнуло веселе сонце. Розвідчики вилізли на повітря і не пізнали місцевості.

Жодного сліду не лишилося від аулу—навкруги лише безмежна снігова пустеля, що вилискувала під ранковим промінням. Салдати поправ'язувались один до одного віжками і, зібравши всі сили, рушили на північ. Але що це був за рух? Передній пірне кілька раз майже з головою в пухкий сніг, зробить два кроки і становиться на бік, щоб потім пристати вже останнім. Позаду ж гадюкою тягнеться глибокий сніговий рів. До заходу сонця таким чином ледве-ледве пройшли верстов зо-дві і остаточно вибилися з сил. Мабуть би й могили собі знайшли там розвідчики, коли б самі умови гірського клімату не прийшли їм на допомогу. За день тепле проміння безрешетого сонця таки добре підлизало снігову поверхню, а тільки звечеріло—ушкварив мороз. З'явилась досить тверда кора, що могла витримати людину. Не зважаючи на страшенну втому, розвідчики ухвалили скористуватися з цього і йти далі вночі вже поверх снігу. Часто відпочиваючи, вони йшли цілу ніч. Коли тут знову трапилася біда—заблудились і не потрапили на ту стежку, що привела їх сюди. На ранок на їхню думку вони б мусили пройти не тільки позиції шостої сотні, а й дістатись до штабу полку. Насправді ж вони опинились на якомусь перевалі. Каюк-даг зник із очей і їх оточували невідомі гори.

Оточили Волобабу.

— Так що, ваше благородіє, подивіться в свою мапу та скажіть, де ми і куди далі йти,—глузливо запитав фельдфебель, знаючи, що той так розуміється на мапі, як і він сам.

Прапорщик зніяковів. Він іще при відході з аула втратив будь яку ініціативу і цілком поклався в цьому на самих салдат. На цей раз його зі скрути визволив один розвідчик, що знайшов у собі сили ще й пожартувати.

— І так видно де ми—проти неба на снігу. А куди йти, то по-моєму на північ. Далі як до Росії не зійдемо.

Цілий день відпочивали на перевалі, бо сніг пом'якшав і поверх йти не було змоги. Вночі знову рушили вперед. Ішли за зірками і брали напрямок просто на північ. На цей раз трапилася нещаслива пригода. Один салдат ненароком од'язався і в темряві зайшов на кручу. Не втримався і полетів у безодню. Лунко різнув нічну тишу його розпачливий крик, йому відповіли шакалки і згодом усе затихло. Шукати не стали, бо це даремна була б спроба... І за цю ніч не зустріли жодної живої душі.

Тільки аж на третій ранок, коли на знесилених голодом та ходю салдат уже нападав одчай, вони побачили спереду, в далечині, між двома перевалами темні плями великого аулу. Над ним клубочився чорний дим. Салдати враз повеселішали. Тут і Волобаба подав свій голос.

— Підтягнись! — загукав він.

Рушили до аулу просто напростець. Йти було тепер легше, бо недавня хуга тут очевидно не так лютувала—нижче містина і відчувалась близькість долини.

— Та це ж той аул, де штаб нашої дивізії. Ми ж перед розвідкою тут проходили,—загомоніли салдати, коли підійшли верстов за три до аулу.

Волобаба також пізнав місцевість і ламав собі голову питанням:

— Як же це ми пройшли наші позиції і не зустріли жодного салдата?

Він не знав того, що команда потрапила в досить широкий п'ятнадцяти-верстовий прорив на фронті між двома сусідніми дивізіями.

Праворуч недалеко проходили піші, рухались в'юки, верхівці. Там проходив проритий у снігу головний шлях, що сполучав штаб дивізії з полками.

Розвідчики не стали виходити на нього, а брали напростець. Нарешті дісталися до крайніх сакель. Волобаба проявив зараз же не аби яку діяльність. Підтяг розвідників, вишикував їх зморених і згоднілих у правильну колону та ще й вимагав „ногу дати“. Вуличками повів на середину аулу до великої, на європейський кшталт побудованої, саклі—колишнє мешкання самого бая. Скрізь по дорозі зустрічались купки салдат, що не звертали на команду жодної уваги і проводили її байдужими поглядами. Хіба мало проходить тут різних частин?

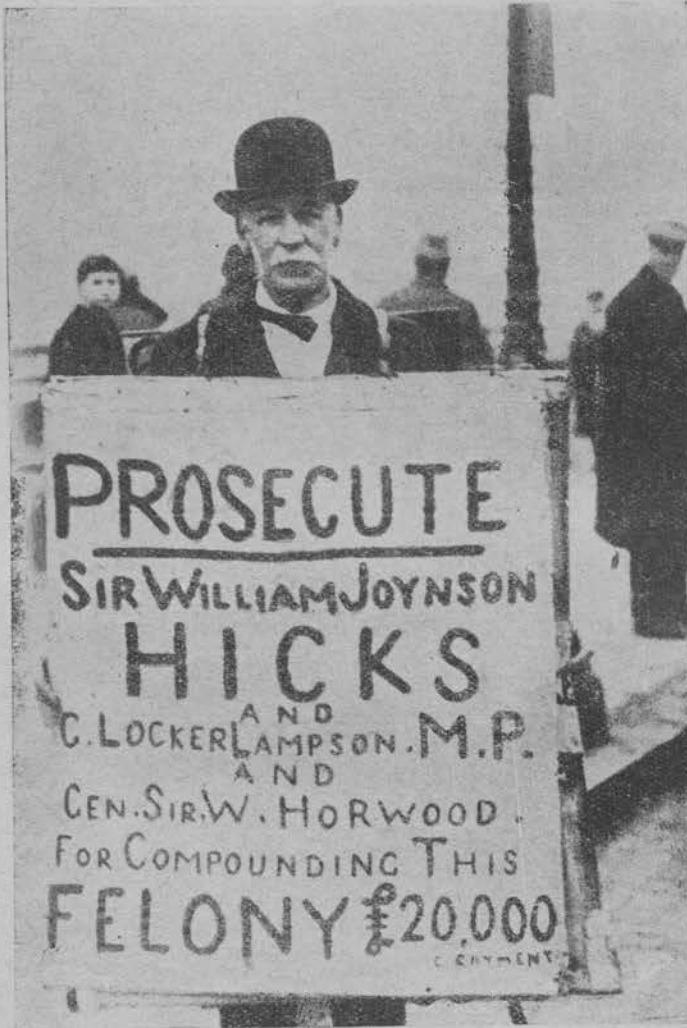
Волобаба того не помітив, а розвідники вгляділи і почали здивовано перешіптуватись. На одній саклі, майорив червоною прапор і тут було найбільше салдатське оживлення. Прапорщик суворо нагримав і перешіптвання припинилося.

Підійшли до великої саклі, куди ввесь час під'їздили верхівці. Волобаба наказав фельдфебелю вишикувати команду, а сам пішов з докладом до дивізійного генерала. Була думка:

— Росповім йому особисто про геройство—може ордена дасть. Похвалитись в чим.

Проходив якийсь поручик і Волобаба розпитав його, де мешкає генерал. Той показав. Прапорщик зійшов на другий поверх і вступив до кімнати. Там сиділи й розмовляли два офіцери. Він і їх спитав про генерала. Один з офіцерів махнув рукою на двері. Волобаба постукав.

— Можна,—почулось із середини.

Черговий скандал в буржуазному парламенті: Міністра англійського уряду Гікса, „ватажка твердолобих“—Локкер-Лемпсона та ген. Горвуда обвинувачують у роствраті 20,000 фунтів стерлінгів

Прапорщик переступив поріг, витягся й почав:

— Маю за честь з'явитись, ваше превосходительство, начальник команди розвідників кавказького стрілкового полку, прапорщик Волобаба. Був посланий у розвідку... Між турецькими та нашими позиціями захопила метелиця.

Репортував він чітко по військовому. На обличчі сідовусого генерала промайнула усмішка задоволення і він подумав:

— Ніяк оці прапорщики не відучаться від чинопочитання. Це добре. Видно—він із старих унтерів.

В цей момент до кімнати ввійшов якийсь хорунжий у черкесці.

— Пане генерале, мені чекати тут, чи зараз же вирушати до штабу корпусу?—запитав він.

Волобаба виричав від здивування очі.

— Чи він не сказався отак називати генерала. Обер же... П'яний чи що?

Чекав, що от-от затупотить та визвіриться генерал. Але той нічого собі, спокійний. Тільки звернувся до нього.

— Ви прапорщику йдіть собі до команди. Я зараз вийду і поздоровкаюсь із людьми, а тоді вже розповісте мені все докладно.

Волобаба йшов і колувався в думках:

— Той хорунжий певно син генерала... Так і в такому разі при виконанні службових обов'язків величати так не дозволено.

Прапорщик перед штабом дивізії ладнав команду і в той же час навчав салдат, як треба буде відповідати генералові на його розпитування. З колони розвідників тільки й чулось голосне:

— Зрозумів, ваше благородіє. Слухаю, ваше благородіє!.. Так точно, ваше благородіє!..

Остеронь зібралась купка цікавих салдат. Вони почули ті вигуки і між ними почалося ремство.

— Що таке! Ваше благородіє!.. Старий режим!..

Волобаба хоч і почув його, але не звернув уваги, бо в цей момент підходив генерал у супроводі двох офіцерів. Прапорщик подав команду і генерал поздоровкався.

— Здра... жл... аа... ва... діт... ство!—гаркнуло шістьдесят горлянок.

Генерал спочатку був приємно вражений, але вуха його ввіймали вигуки з боку гуртка дивізійних салдат:

— Старий режим!..

Він помітив, що салдати майже бігом кинулись у провулок і насупив брови. На обличчі йому зростала бора.

— Як ви смієте не виконувати наказів моїх та вищого командування?—затупотів генерал.—Я вас під суд віддам...

У Волобаби затрусилась нога.

— Винуват, ваше превосходительство!..

— Мовчать!.. Під суд!..

В цей момент генерал наче щось згадав і перемінив голос

— А—а... чекайте... Ви коли пішли в розвідку?

— Вісімнадцять днів сиділи заметені снігом та три доби-рались сюди, ваше п-во,—тремтяче відповів Волобаба.

— Пху, чорт!..—з прикрістю вилаявся начальник дивізії і звернувся до одного з офіцерів:—Поясніть йому, ад'ютант!—

Сам же пішов у напрямку саклі.

Волобаба напіврозуміло ловив чудні для нього слова.

— Революція... Царя скинули... Чинопочитання скасовано.

Запам'ятав добре лише одне. Його не будуть називати вже „благородієм“... Туга за минулим обгорнула серце прапорщика.

Ад'ютант ще довго поясняв розвідникам та Волобабі про події, що трапились підчас їхньої відсутності і закінчив звертаючись уже до самого прапорщика:

— Ведіть команду до обозу і там нагодують людей. Потім вирушите до полку.

А в цей час у саклях, де містився дивізійний резерв, було загальне зворушення:

— Революція гине! Генерал, очевидно, стягує надійні частини, щоб нас роззброїти! Не допустимо!.. До зброї!..

Волобаба йшов з боку команди і не підіймав голови, бо боявся зустріти глузливий погляд фельдфебеля.

Діходили вже до обозу, коли раптом з усіх боків загреміло грізне:

— Здавайтесь!

Розвідники отетеріли. З усіх боків на них були націлені сотні рушниць...

Багато часу довелося витратити ад'ютантові та іншим офіцерам, що позбігались сюди, доки схвильованим резервістам вияснили непорозуміння.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ЇЗД СІЛЬКОРІВ ГАЗЕТИ „РАДЯНСЬКЕ СЕЛО“

Ліворуч: редактор газети „Радянське Село“ тов. **Фурер** робить доповідь. Праворуч—заля з'їзду

Рельєфи Михайлівського монастиря

СКУЛЬПТУРА НА УКРАЇНІ

Стаття Сергія Жука

За багато віків до початку історії українського народу, за часів так званої неолітичної доби, на Україні вже існувала скульптура, створена руками майстрів невідомих нам народів. Серед знахідок з тої доби трапляються глиняні фігурки людських постатей, що своїм вбранням почасті нагадують наших людей (стожки, намисто, черевички, запаски на жінках — Кошиловецька знахідка) і говорять про наш культурний зв'язок з тими давніми людьми.

Серед пам'яток пізнішої доби варто відзначити твори, де одбілося життя скитів, що залюднювали простори нашої землі: наприклад, Чортомлицька ваза з рельєфним малюнком сцен скитського полювання, або жіночий гребінь з могили „Солоха“ з людськими постатями і звірями на своїм вінці. Але найцікавіші пам'ятки тої доби — це загадкові кам'яні „баби“, що їх розсіяно по всьому просторі України від Карпат до Кавказу.

Коли на арену історії з'являється український нарід, він приносить з собою скульптурні твори, що служать предметом культу його так званої поганської релігії. Літописець оповідає, що князь Володимир поставив ідола „Перуна дерев'яна, а главу его сребрянну, а уст злат, і Хорса і Дажбога і Стрибога і Смарагда і Мокош“. Який вигляд мали ці скульптури, ми не можемо сказати, бо від них не залишилося ніякого сліду, але все ж із пам'яток поганської доби ми маємо такі досить цікаві знахідки, що своїм стилем дуже подібні до згадуваних вище кам'яних „баб“. Це пласкоріз біля с. Буші на Поділлі, що являє собою чоловіка з чашею в руках навколішках під деревом, де сидить півень, а позаду чоловіка стоїть олень, або ставник, відомий під ім'ям „Світовид“, знайдений у 1848 р. в річці Збручі в Галичині, що являє собою чотирикантовий кам'яний стовп, вкритий рельєфом, і його вінчає голова з чотирима обличчями накрита капелюхом.

Надгробок кн. Кост. Острозького в Київській Лаврі

Після прийняття християнства починається нова доба в історії нашої скульптури, що тягнеться протягом кількох віків. Попівство вперто змагається проти округлої скульптури, вбачаючи в ній залишки поганства. Роля скульптури звужується до орнаментальних оздоб і

що найбільше фігурного рельєфу. З того періоду так званого візантійсько-романського стилю залишилася капітель від колони Чернігівського собору, вкрита плетеним орнаментом, Ярославова домовина в Софійському соборі, кахлі Десятинної церкви, пласкоріз XII в., вмурований у стіну Михайлівського собору, з двома верхівцями.

З XIII ст. нам відомо вже ім'я українського скульптора Овдія, що оздоблював Холмську катедру, але, на жаль, його скульптури до нас не дійшли, як зникли й усі залишки тої будови.

Далі Україна послідовно переживає в скульптурі, як і взагалі в мистецтві, один по одному стилі, що панували в Західній Європі, правда, з деяким запізненням: готику, ренесанс, бароко, рокайль, ампір. Українські майстри не полишають ці стилі в такому вигляді, як сприймають їх від чужинців, вони вносять свої корективи, своє розуміння деталей, свій характер, свою психологію, — це об'єднує так часто неподібні між собою твори загальним духом українського характеру, відмінного своїми казковими ламаними та хвилястими лініями.

Готичний стиль, що слабше за інші відбився в українському мистецтві, все ж поцікавив нас деякі пам'ятки своєї скульптури. Наприклад, рельєф з половини XV в. на спомин оновлення Лаврської церкви князем Семеном Одельковичем, дві різьблені ікон Софії, то-що. В готичну ж добу у нас починає зростати лудвісарство (лиття з металу); наприклад, з часів початку XVI в. ми маємо мусяжнєвого дракона, що переховується в Промисловому Музеї у Львові.

В міру того як зміцнюються впливи Заходу на українське мистецтво, в

добу ренесансу, що найяскравіше вплинула в західній частині нашого краю, з'являється цілий ряд визначних творів нашої скульптури. Особливо пишно розвивається декоративна різьба по дереву; прегарні зразки її — іконостаси з тої доби. Серед надгробків, завжди портретних постатей, що лягли відпочити на своїй домовині, особливою популярності і слави придбав надгробок князя Костянтина

Різьба

Адам Кісіль

НАШЕ ЖІНОЦТВО В АВІАЦІЇ

Нарис А. К.

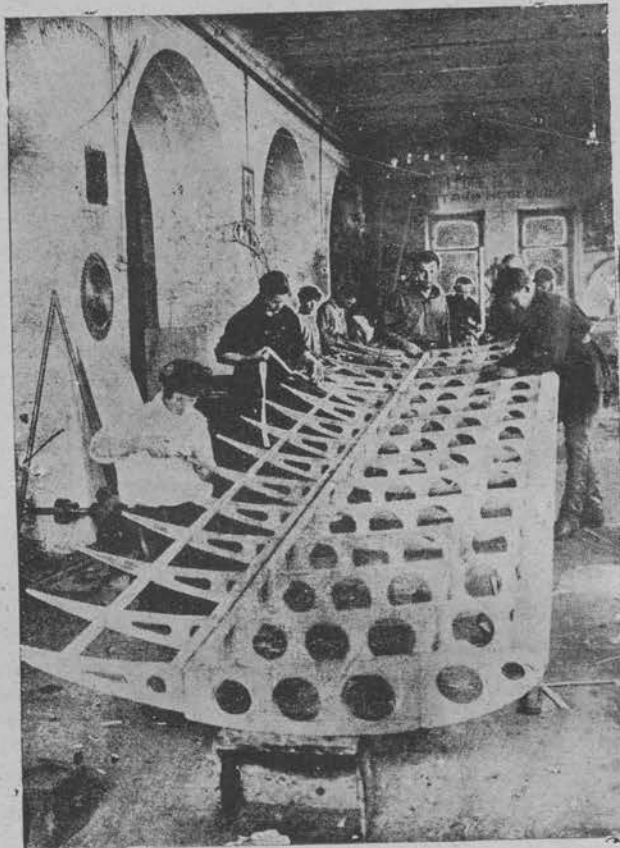
Капіталістичний світ на участь жінки в авіації взагалі дивиться як на забаву. Там жінки авіаторки нараховуються одиницями і викликають до себе таку саму цікавість буржуазного суспільства, як і звичайні циркові акробатки. Та буржуазки ще й підігривають до себе таке відношення, створивши за останній час у Франції цілу моду сплигувати з аероплана на парашюті, щоб набувати собі слави в „світі“. Що ж до пролетарок, то на їхню долю припадає лишень непомітна робота по авіо-заводах при масовій продукції аеропланів, в обоїх, маларних та складацьких цехах (заводи Фокера в Голандії, заводи Дуглас в Америці і т. п.). І розуміється, що ролі жінки-робітнички в авіації капіталістичне суспільство навіть і не помічає: дає вона фабрикантові надвартість—і гаразд, точка.

В Радянськiм Союзі справа стоїть інакше. Тут жінку звільнено спід визиску економічного й побутового і вона поруч чоловіка стає не тільки до продукційної взагалі, а й до творчої роботи в усіх галузях нашої промисловости. Зрозуміла річ, що жіноче піонерство виявилось і в авіобудівництві.

Не так давно ми чули, як жінка-інженер т. Пальмен презентувала з'їздові „ТСОАВІАХЕМ“ малосилого мотора своєї власної конструкції. У нас на Україні, студентка (нині авіоінженер на заводі) керувала будівництвом малосилого аероплана в гуртку планеристів на заводі „ВЕК“. А в Києві в планернім гуртку Київської Політехніки кілька студенток-робфаківок, прослухавши курси планеристів, брали потім участь у практичній роботі при будівництві рекордного аероплана „КПР“. Наші фотографії фіксують окремі моменти як раз цієї практичної роботи студенток-робфаківок.

В аеропланобудівництві маємо такі окремі процеси, от як складання та обшивка крил і стерен, що їх якраз жінки могли б виконувати значно спритніше за чоловіків навіть без будь-якої попередньої підготовки, а лише завдяки своїм властивим „жіночим“ навикам до тоншої роботи.

Нема сумніву, що участь нашого жіноцтва в авіобудівництві покладе яскраву ознаку на шляхи його розвитку. Вільна жінка поки що тільки вивчає цю справу, а далі почне вкладати в неї і свої ідеї жінки соціалістичного суспільства.

Наші фотографії фіксують окремі моменти практичної роботи студенток-робфаківок

Острожського в Київській Лаврі. В цьому надгробкові, що пізніше здобув свої барокові оздобы, за словами історика мистецтва М. Врангеля: „відчувається буйний дух Запоріжжя, гучна врочистість архітектурно-орнаментальних оздоб“.

Найпишнішого розквіту досягає скульптура в вік панування стилю барокко, що припадає на час звільнення українського народу „з лядської неволі“, в так звану козацьку добу. Орнаментальні оздобы церковних і цивільних будівель того часу досягають свого найвищого щабля, вони вражають своєрідною оригінальністю, багатством своїх мотивів, своєю повною насиченістю. Не можна, наприклад, не згадати наскрізь самобутньої орнаментальної композиції з тої доби „Єсево дерево“ (Волинський музей).

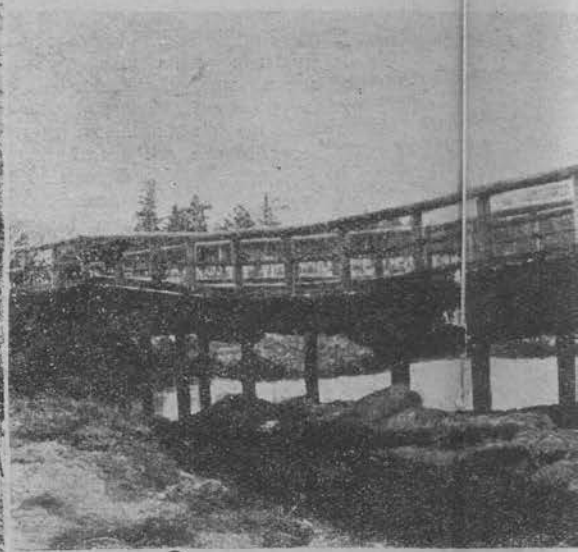
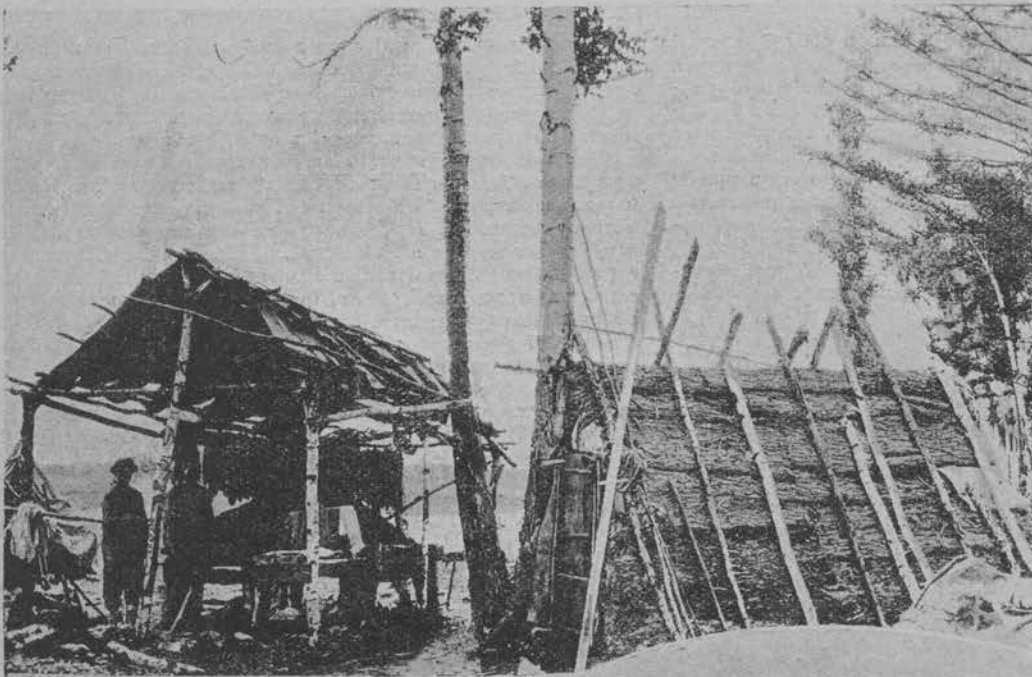
В час рокайлю, не зважаючи на заборони православного попівства, кам'яні й дерев'яні постаті все частіше оздоблюють церковні портали, тераси, ніші. Іноді навіть цілі вівтарі складаються виключно зі скульптури, що досягає високого розвитку.

З занепадом козащини приходить на зміну рокайлеві офіційний імперський стиль—ампір. Пишнота й вибагливість зникають геть і змінюються суворю простотою, що наприкінці доби вироджується в холодну казенщину. Останнім відгомонам граціозного рокайлю блиснув на далекій півночі наш великий крайнин Михайло Козловський (1753—1802) у своїх працях; Амур, Монумент Суворову та інш. Другий великий майстер того часу Іван Мартос 1752—1835 був уже цілком під впливом ампіру. Того стилю, що полишив нам прекрасні надгробки роботи

Канови: Кирилові Розумовському в Батурині та кн. Іпсиланти в Києві. Іван Мартос, що був одним з творців того стилю в кол. Росії, приніс його як новий заповіт і до кінця днів своїх лишився йому вірним. Його високомистецькі праці, „його мармури плачуть“, каже Глінка, на цвинтарях Олександро-Невської Лаври в Ленінграді та Донецького монастиря в Москві (надгробки: кн. Куракіної, Гагаріної, Турчанинова, Собакиної та ін.). Праці Мартоса, що полишив він по собі на Україні—це праці останніх десяти років його життя; вони позначені де-якою втомою, вони не мають уже високого піднесення, хоч і осяяні визначною майстерністю; здебільшого—це монументи офіційним особам: Катерині II у Катеринославі, Рішельє в Одесі, Потемкінов із Херсоні.

З остаточним поневоленням українського народу настає доба занепаду скульптури на Україні. Талановитіші сини її їдуть учитися до Петербургу й Кракова, втрачають зв'язок зі своїм краєм і віддають свої сили мистецтву інших народів. Але й ця доба все ж полишила нам деякі пам'ятки: прекрасний своїм силуетом монумент Богданові Хмельницькому—Мікешина, монументи: Котляревському в Полтаві, Гоголеві в Ніжині—Поєна і низку погрудь Тараса Шевченка роботи Камійонського, Баха, Беклемішева т. ін.

З початком XX віку настає зрушення в українській скульптурі, свідомі працівники повертаються до роботи на рідному терені (Балавенський, Гаврилко, Парацук, Бринський, Трипільський та ін.)

Ліворуч—курінь поселенців, що прибули на Амурській дільниці. Праворуч—корчують ліс. Машина

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ НА АМУРІ

Стаття М. Новицького

Колись це було—два місяці самої дороги та з півроку муки.

Це тоді, коли виїздячи на Амур чи на Зелений клин, немов на смерть прощалися люде з рідною землею, слізьми обливали поріг батьківської хати, а на хрест на шию нав'язували вузлики своєї землі і простували не на Самару, а на „Адес“, до моря.

А в „Адесі“ тому поневірялися на пристанях, вистоювали тижнями в прийомних і просто на східцях „агента“, „переселенського“ і всяких інших панів, поки китицями гнид обростали і хрест і мотузочка і вузлик землі—згадка вбогої півкріпацької „батьківщини“.

А потім—важкий „Доброволець“ (пароплав „Добр. флоти“) і п'ятдесят, а то й більше день матаю море незвичкі до його примх хліборобські печінки.

Десь там реве й переливається світ: золотом і сонцем виблискує Константинополь, пеклом Аравії й Африки дихає Червоне море, кошашнею напруженого голого людського тіла ворухається Аден, Коломбо, Сінгапур, Гонконг, Шанхай. Та нічого того не видно було в трюму, що сам здавався пеклом від бруду, плачу хворих дітей, суму нічного і тяжкої думи: „А що ж то ще там буде“?

А там—знову східці „агентів“, „переселенських“, „крест'янських“ і всяких інших начальників, аж поки зрештою спроможеться було чоловік допхатись верстов за тисячу, за дві в тайожні нетрі до своєї „нарізки“ і розпочне кривавицею нову добу життя серед суворого простору—займанщини.

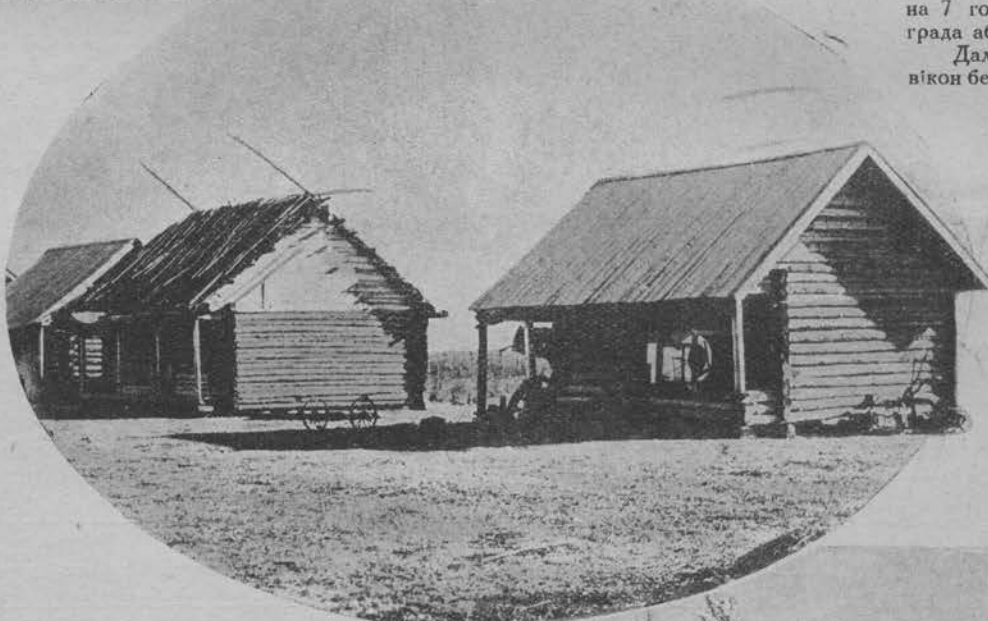
Та це було буже давно. Тоді, коли не було ще залізниць кругом Байкалу, через Манчжурію, понад Амуром та понад Усурі, коли не було ще міста Хабаровська, а була слобода Хабаровка, а там, де Нікольск-Усурійський, була слобода „Нікольская“.

Ті, хто їхав так, уже давно—діди, а де-кого й на світі нема. А сини їхні тільки головою крутять, згадуючи:—Батько казали—тяжко було!

Бувало й іще тяжче. Це тим, що зі своєю худібчиною цю Сибір старим трактом пішки та колісьми проміряли. Та таких зовсім мало.

Тепер—простіше. „Всього“ 16 день залізницею, коли поштовим, а товаро-гасажирським, звичайно, довше.

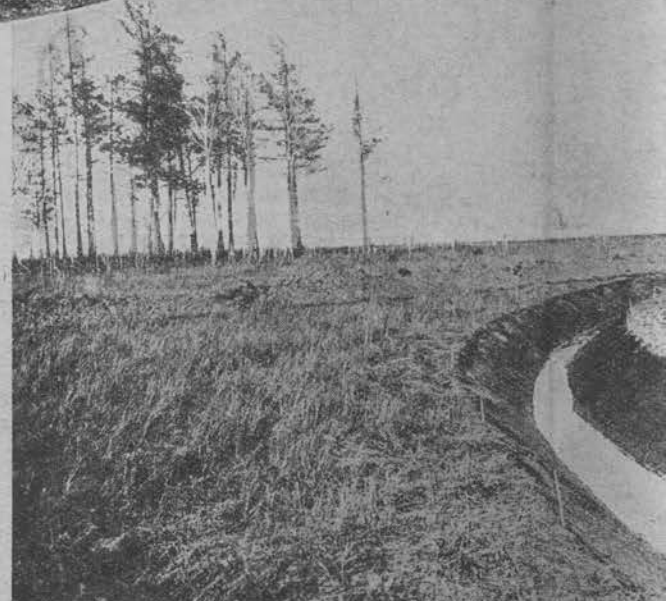
Бо далеченько таки, більш як 11 тисяч верстов до долини ріки Усурі, і трохи менше—до Амурської. Досить згадати, що коли у нас у Харкові на світ благословиться, то в Владивостоді або в Хабаровському вже про обід дбають: на 6 годин з хвилинами живе Приморщина та Амурська раніш Харкова або Москви, і без малого

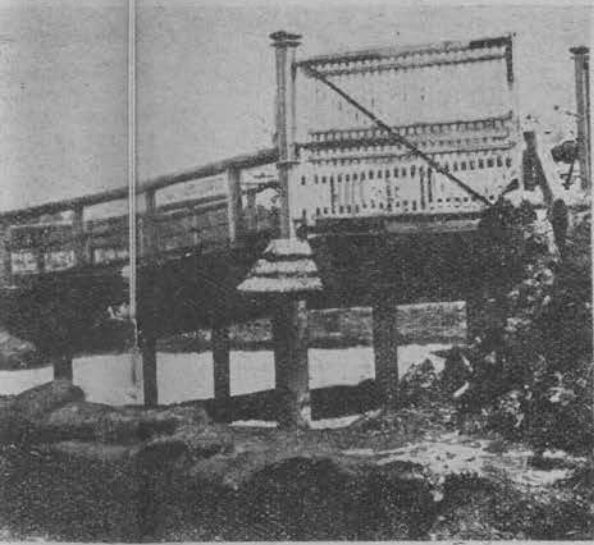
Господарство переселенців, що два-три роки живуть на нових місцях

на 7 годин (6 год. 43 хв.)—раграда або Китва.

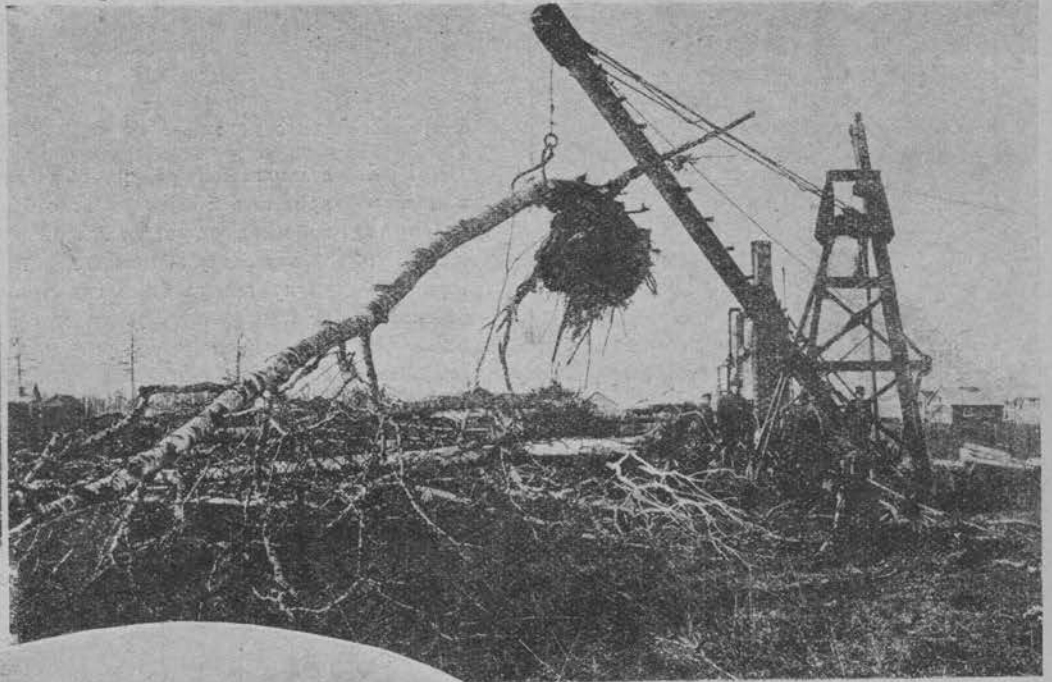
Далечінь! Більш двох тижнів вікон безмежна просторинь Союз полі України, шуті, б лозиночки, вчорнілого рева рублені ізби Росії потім—самарські розл степи, як що на Самара та Челябу їхати, а як на Москву та Пермь—зелень костромських ліс і нарешті—густо щетині лених нетрів укриті кр глі бані Уралу. А за Улом же ще,—безмежні спові простори Акмолин та Барабинського степу що протягом ширші всю нашу Україну, по тисячі верстов густої мазнової середньо-сибірсь

Меліоративні роботи на переселенськ

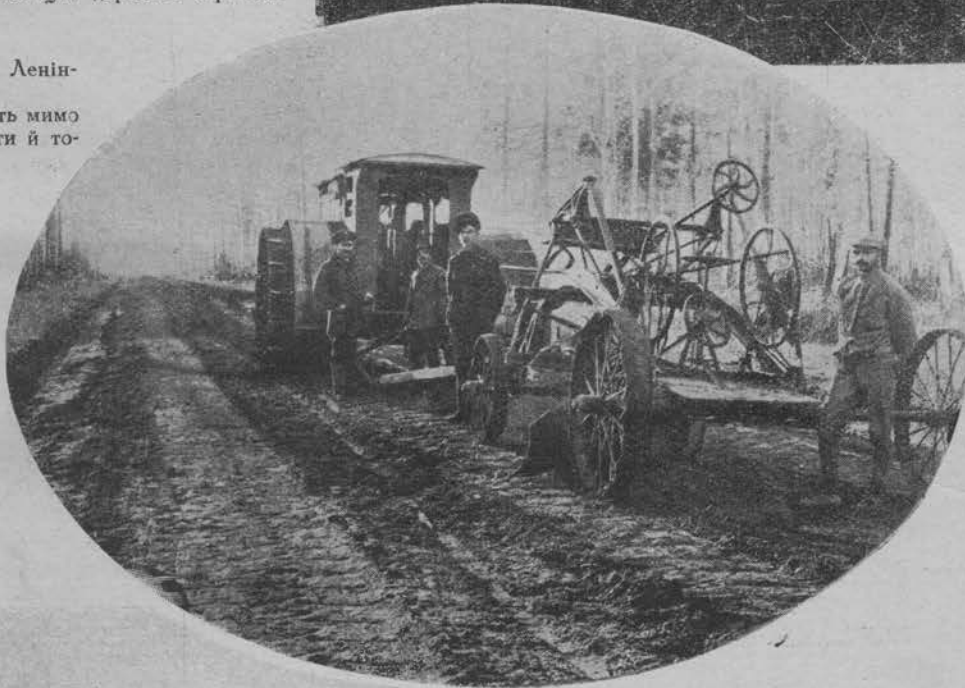

Що прибули на Амур. Посередині—міст на переселен-
орчують ліс. Машина вириває цілі дерева з корінням

н (6 год. 43 кв.)—раніше Ленін-
Київ.

нінь! Більш двох тижнів летить мимо
тежна просторінь Союзу: хати й то-
полі України, шуті, без
озиночки, вчорнілого де-
рева рублені ізби Росії,
потім—самарські розлогі
степи, як що на Самару
а Челябу їхати, а як що
на Москву та Пермь—то
елень костромських лісів,
нарешті—густо щетиною
лісних нетрів укриті кру-
лі бані Уралу. А за Ура-
лом же ще,—безмежні сте-
пові простори Акмолину
та Барабинського степу,
що протягом ширші за
сю нашу Україну, потім
тисячі верстов густої мов-
вазної середньо-сибірської

Трактор для переселенців

тайги, потім всесвітнє диво—прозо-
рий хмурий і буйний Байкал—гли-
бокий капшук води між горами,
700 верстов завдовжки, від 30 до 70
завширшки і більш 1½ версти зав-
глибшки. А далі знову—чотири-
п'ять день суворим Забайкаллям,
поки винесе залізний змії у розло-
жисту долину зеленого велетня—
пшенишного Амура.

Що ж жене в цю далечінь від
м'якого сонця, ласкавих тополь і
скупих меж та обніжків? Скупі об-
ніжки, тісні опруги женуть. Вабить
просторінь А що просторо, так
справді таки простори.

За роки з 1857 по 1914 (поча-
ток війни, коли переселення було
припинено) в тодішню Амурщину
(середня течія Амуру з містом Бла-
говещенском у центрі) пересели-
лося 167.248 душ; в Приамурщину
та Приморщину (нижня течія Амуру
з містом Хабаровском у центрі і
долина Усури з м. м. Нікольском
та Владивостоком)—269.551 душ.

Переселенці прищепилися, ко-
лонізують край, і число їх природнім
чином дуже зросло за цей час, та й

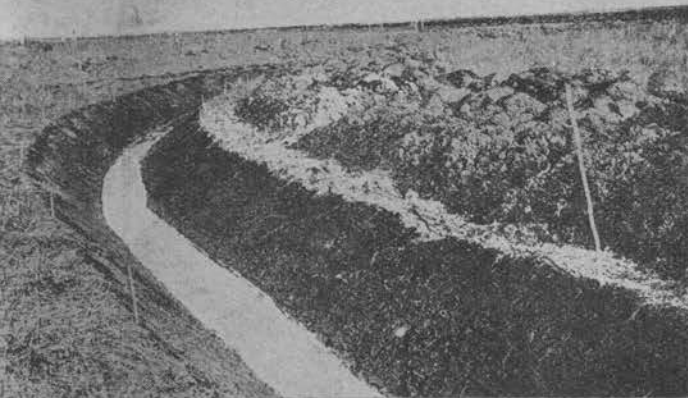
місцеве ж населення менш, ніж 1 душа (0,68 чоловіка), на низу Амура—0,58 чоло-
віка, в Приморщині—0,55 чоловіка на 1 квадр. версту.

Звичайно, зосереджене васелення здебільшого по долинах річок; верхів'я ж річок
та лісисті гірські пасма майже зовсім незаселені.

Чого багато в зазначених районах радянського Далекого Сходу—так це лісу.
В межах однієї тільки колишньої Амурської області за даними 1922 року (вони
мало змінилися до цього часу) нараховувано лісової площі 32 мільйони десятин, з них
під добрим лісом—20 мільйонів десятин, а все інше—то лісисті гірські верховини та
багністі місцевості. Ліс тут, здебільшого—сосна (1½ міль. десятин) кедр (600.000 дес.)
листянка—велетенське смолисте дерево—біля 9 мільйонів десятин та інших дрібніших
пород (ялина, осика, то що) де-кілька мільйонів десятин.

Для лісного господарства умови прегарні, але воно стоїть поки що на початковому
ступні розвитку. Як і скрізь у місцевостях, де земельна площа ще далеко не вико-
ристана, площа рілі на Далекому Сході ввесь час зростає. На середньому й низовому
Амурі, а також у Приморщині, що року збільшуються асигновання на дослід нових ділянок
упорядкування їх та прокладання шляхів у переселенських районах. Цього року в
самій Приморщині (Зелений Клин) на цю справу асигновано 180.000 карб. і визна-
чено прокласти на 300 кілометрів нових шляхів та на 209 кілом. відремонтувати старих.
Велика робота провадиться також для висушування та зрошення ділянок (в плані намі-
чено цієї роботи на 370.000 гектарів), а також для прищеплення найбільш придатних для
природніх умов і найбільш зисковитих культур, як хінські боби та риж, що дають вели-
кий прибуток. Для рижу ведуться спеціальні підготовчі роботи в районі озера Ханка

Перед колонізацією краю лежить іще величезне майбутнє.

роботи на переселенських землях

Стаття Л. Левитського

ЩЕ здалека видно на маківці гори або на скелях сульманської родини після денної спеки—є крім того й штучним водозбором для дощової води, що звідти йде ринвами до басейну десь у садку або на подвір'ї. Заду до будинку притуляється садок, а частіше брудне подвір'я з кам'яною огорожею.

Загальний колорит турецького поклав виразну печатку і на турецьке (османське) мистецтво.

* * *

Кваліть, нерозвиненість, бідність османського мистецтва

безумовно залежать від впливу релігії, що, як ми знаємо, охоплює все життя Туреччини до останнього часу. Іслам не визнавав ані літератури, крім духовної, ані архітектури, крім мечетів.

А малюнок живої природи, малярство, образотворче мистецтво просто було заборонено.

Отже, вплив релігії на мистецтво, культуру і взагалі все життя мусульманського світу і був фатальною перешкодою для загального прогресу.

Також треба відзначити, що османське мистецтво історично стикалося, перепліталось або, інакше кажучи, надбудувалося над арабсько-візантійським мистецтвом і навіть відчувало подеколи іранські впливи.

Просте, хоч і бідне османське мистецтво, мовляв—приголомшено Ісламом та змішане з арабськими й іншими впливами, вже ж воно має характерні риси, має й оригінальний подекуди стиль і свої особні властивості, що відрізняють його і від античного елінізму, і від візантійського мистецтва, навіть від арабського мистецтва.

руїни стародавньої фортеці купку біленьких будинків, захованих серед зелених садків, що притулилися до руїни; серед будинків—кілька струнких мінаретів, оточених тендітними кіпарисами. Панорама зупиняє, своєю красою та різнобарвністю приваблює погляд мандрівника... Проте, треба тільки дістатися до самого міста, тільки опинитися в лабіринті вузьких, погано буркованих, отруєних невимовним смердінням вуличок турецького (Анатолія) міста—як ви одразу і гостро відчуєте контраст між чудовими, мальовничими панорамами і дійсно сучасного східного міста.

Суто східний колорит надається містові переважним типом будинків з рівною покрівлею. Від базару, мовляв, центру і економічного і культурного, де містяться каварні, духани, перукарні, громадські лазні, хани (заїзди) та росташовано каравансарай—розбіглися по всіх напрямках вузькі покривлені вулички.

Часом вгору, іноді вниз. Будівлі: саклі, конаки вражають одноманітністю.

Всі будинки роблено на один зразок: вікон по фасаду майже немає.

Будинки ж щільно туляться одне до одного, переважають одно або двохповерхові будинки.

Рівна покрівля, що служить посамперед місцем відпочинку для цілої му-

Кахлі, розмальовані в турецькому стилі.

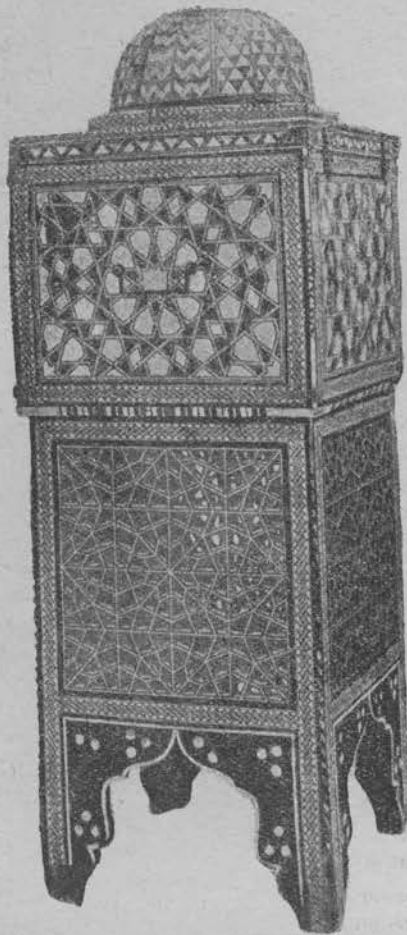
Цинкова пляшка

Турецька талірка з півфаянсу

Мусянжовий підсвічник в мосульському стилі

Шухляда з інкрустованого дерева

ких мінератів, що відзначає її від архітектури арабської, яка дав нам зразки присадкуватих, важких мечетів.

Ця ж ажурність, легкість мечетів, відсутність колонад відрізняє османську архітектуру од візантійської.

Відомий Багдадський кіоск у Стамбулі дав нам зразок визначеного арабо-перського впливу.

Відродження нової турецької архітектури, відомої також під назвою мавританського ренесансу, на чийх засадах працював Серкіз-Бей—утворює шедеври мистецтва ідеальної краси у вигляді, головним чином, палаців, напр. Дольма-Бахче, Чараган, Бейлербей.

Зі споруджень інженірного характеру звертають увагу так звані „Баязидові мости“.

Цікавіші з художнього боку османські цвинтарі, що дають зразки пам'яток у вигляді кам'яних плит. Коли поховано чоловіка, стовпець мармуру на домовині закінчується немов би головою в чалмі.

На жіночих могилах такі ж стовпці, але закінчуються не чалмою, а квіткою, чи й цілим букетом.

Що до образотворчого мистецтва Туреччини, що обмежене майже виключно орнаментикою будівництва—то воно дав не багато зразків, при чому спостерігаємо, що матеріал надзвичайно багатий, але засоби оброблення незначні.

За зразки творчості славних турецьких архітекторів Миме-Синан та Кассія вважають грандіозні мечети Адріанополю, Стамбулу, напр. Фаті, Сулейманів, Валіде. Баязидів мечет—„у Царгороді вважається за одну з найпоказніших пам'яток турецької архітектури“, як зазначає акад. А. Ю. Кримський („Історія Туреччини“).

Турецьку архітектуру характеризує сміливість будови бань, своєрідність мережової ажурної мармурової орнаментики мечетів та високих струн-

Оздоблення житлових будівель, за винятком палаців,—примітивно просте.

Іноді по багатих будівлях трапляються оздоблення печей або цілих мурованих підястрів з турецького півфаянсу. Глиняний півфаянсовий посуд мало чим відмінний від посуду загально-мусульманських форм, проте, малюнок часто-густо відрізняється і від перського і від арабського мотиву, як це й видно з наших малюнків.

Отже, більшого, впливу зазнали металеві вироби з бронзи, цинку, міді то-що різного хатнього призначення: глечиків, кофейників, пляшок, канделябрів. Оригінальні мотиви і добре оброблення являють зразки кустарного ювелірного виробу: зброї, оздобленої сріблом, самоцвітами, предметів люксусу то-що, при чому досить характерною для османського мистецтва є інкрустація метала в металі.

Вироби текстильного мистецтва знайшли своє втілення в роскішних, високо-художніх килимах.

Не зважаючи на примітивне знаряддя виробництва—килими красою малюнку не гірші від перських.

Особливо знамениті Смирнські килими, оригінального османського стилю.

Османське малярство і скульптура, як противні духу мусульманства, завдяки тому ж Коранові майже відсутні, коли не рахувати здається чи не єдиного зразка цієї галузі мистецтва—він'еток до коранових віршів.

Кілька султанських портретів, портрет султанши Хуррем-Роксолани,

де-кілька медаль султанських та малюнків належать європейським майстрам (Джентілле Белліні).

З новітніх художників уже сучасного напрямку відомі Хаміль-паша та Хамді-бей і від них тільки тепер починає народжуватись османська школа.

Мусьянжовий глечик з Мосулу

Турецький орнамент

ПИСЬМЕННИК-ГРОМАДЯНИН

Стаття А. Рогозівського

56 років тому помер молодий талановитий український письменник, Анатолій Патріквіч Свідницький. Подолянин родом, А. П. народився в 1834 році. Свідницький вчився в бурсі, в тодішній бурсі, що калічила юнацьке життя.

Але Свідницький поїхав і до вищої школи, та злидні змусли його покинути університет і заробляти гроші. Свідницький у 1861 р. став вчителем руської мови в Миргородській повітовій школі. Молодий учитель, замість сухої вчителя, провадить з захопленням розмови з учнями старших класів, головним чином на громадські теми діячів 60-х років. Саме тоді він

Фотогр. А. Патківського

Хата, де народився А. Свідницький

засновує першу повітову книгозбірню, що існує 65 років. А. П. так само основоположник першої на Україні Миргородської недільної школи. Вкупі зі своїми старшими учнями—теперешніми лікарями—І. А. Зубківським, А. Т. Богавським, працює по ліквідації неписьменности серед колишніх кріпаків, де навчання в школі провадиться українською мовою. Свідницький організовує школи грамоти по хуторах та селах. Вчителі провадили навчання даремно. В Миргородській недільній школі та школах грамоти провадилося читання для дорослих. Особливо поширювано „метелики“, головним чином з циклу творів

Т. Шевченка: „Катерина“, „Наймичка“, „Три тополи“.

Але царські чиновники заметушилися. Почалася реакція. Було зачинено школи грамоти і недільну школу. Вчителів обвинувачував царський суд у „самовільному навчанні селян грамоти“.

Поруч громадської освітньої діяльності Свідницький провадить і літературну роботу. В кінці 1861 року він закінчує в Миргороді свій відомий перший український соціальний роман-хроніку „Люборацькі“. Цей твір мав друкуватись в „Основи“, але журнал було закрито і роман „Люборацькі“ не доходить до читача.

Мало не 25 років „Люборацькі“ не бачили світу. Лише в 1886 р. в галицькому журналі „Зоря“, а потім окремих виданнях, „Люборацькі“ виходять у світ. Але галицьке видавництво не зважилось друкувати твір, як його було написано автором, боячись галицького повітства. Видавництво робить натяк, що річ іде про повітство руське. Дякуючи Іванові Франкові рукопис роману „Люборацькі“ було повернуто на Україну і лише через сорок років, у 1908 р., роман цей було видруковано. Тоді саме було трицятиліття з дня смерті Свідницького.

В „Люборацьких“ Свідницький змалював життя подільського повітства. Цей соціальний роман не втратив інтересу й зараз, не зважаючи на 70 років з часу його написання.

В Миргороді Свідницький написав „Великдень у подолян“. Його твори в свій час друкувалися в „Основи“.

Під нагнітом реакції Свідницький був примушений в другій половині 1862 р. покинути Миргород.

Він міняє посаду вчителя на чиновника міністерства фінансів, далі скромного робітника-книгозбірника Київського університету.

Знервований, оточений злиднями А. Свідницький вмирає в 1871 році, досягнувши всього 37-ми років.

Діяльність Свідницького в Миргороді—незабута й по сей день. Одну з вулиць Миргороду названо іменем Свідницького.

А. П. Свідницький

Школа, заснована А. Свідницьким у Миргороді

Вулиця ім. А. Свідницького в Миргороді

Везуть очерет з плавнів

Б'є очерет

Нарис А. Пет **ОЧЕРЕТ** ражицького

Здається, Дніпро—єдина в світі річка, що має такі величезні й величні широт, починаючи від вульгарних „чирят“ (маленькі дикі качки) і кінчаючи пеліканом.

Дніпровські плавні тягнуться вздовж усього лівого берега Нижнього Дніпра, верстов так з 10—15 завширки. Загальна площа плавнів складає, приблизно, до 2-х тисяч кв. верстов.

Плавні—це густі хащі очерету, через них не можна продертися. Де-не-де вздовж річок і кіс трапляються молоді посадки верби, зроблені вже тепер, бо майже всі лісові ділянки по плавнях загинули в останні часи.

Очерет дуже корисний у селянському господарстві тих округ, де нема лісу. З нього будують хати, укривають ним дахи, вживають його на паливо. Цілу зиму, ледве Дніпро стане, всі села, що лежать по обидва боки Дніпра, їдуть у плавні бити очерет. Його б'ють неймовірно багато. Увесь Херсон ogrівається очеретом, кожну хату на Херсонщині і по суміжних округах збудовано з очерету. Але хоч як його б'ють, всього очерету вибити не сила, бо йому „краю немає“. Так кажуть селяне.

Наприкінці лютого, тільки крига на Дніпрі рушить—плавні горять. Палять „стерню“, щоб краще ріс молодий очерет. І тоді почали плавні являють собою феєричну картину: величезна жовтогаряче-червона заграва сягає до неба, освітлюючи на десятки верстов усе навкруги.

Плавні горять кілька день.

Херсонська окружна планова комісія тепер розробляє питання про використання дніпровського очеретяного масиву. На кількох нарадах з участю фахівців виявилось, що очерет—прегарний матеріал на продукцію паперу й картону, а також і пресованих очеретяних щитів, що з них можна будувати цілі дво-поверхові будинки. Такий пресований, прошитий дротом щит коштує приблизно 5 карб. Через те, що він легкий, з нього можна будувати переносні бараки.

А питання будівництва паперових фабрик у Херсоні—повстало зараз актуально. Тим більше що очерету надто багато і ним можна й гріти казани на цих фабриках.

Відпочивають на скошеному очереті

Ціла селянська родина в плавнях б'є очерет

Коли ж Херсонщина за кілька років матиме велику й дешеву енергію Дніпрельстану, тоді можна буде використати для переробки в папір усі сочні тисячі пудів очерету, що гинуть без ніякої користі що року.

Отже, недалекий той час, коли енергія Дніпрельстану індустриалізує дніпровські плавні.

І там, де колись носились завзяті запоріжці, залунає невпинний стук

машин і веселий грукіт дековільки, що підвозитиме очерет до дробильних машин паперових фабрик.

ЗАКОРДОННА ІЛЮСТРАЦІЯ

Кантонське військо в поході. За спинами великі солом'яні брилі на випадок сонячної спеки. Праворуч—виховник змій Рой Мартон. За 10 доларів одкусує гримучій змії голову

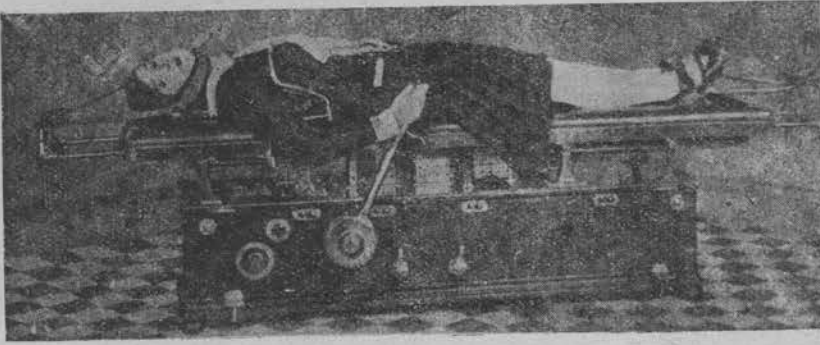

Військовий кат армії Чжан-Цзо-Ліна

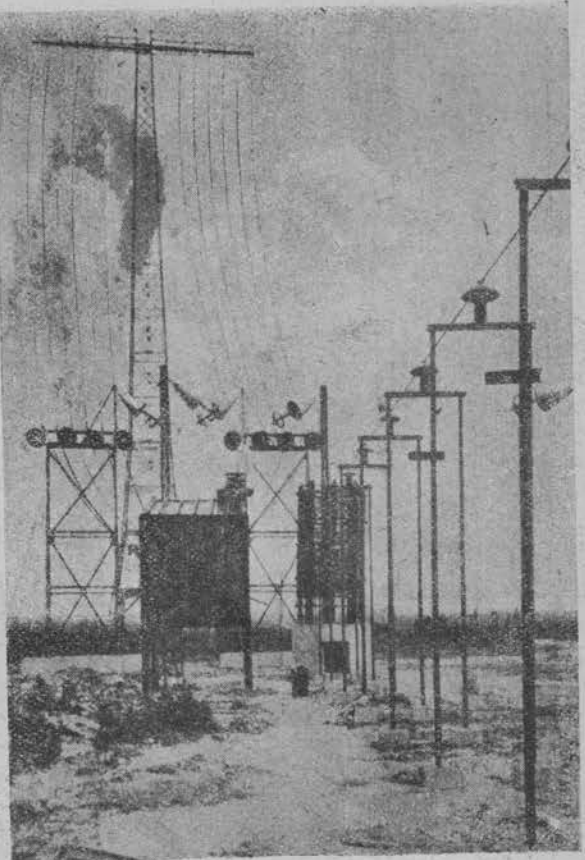
Праворуч—англійський танк нової моделі з радіо-установкою

ПРО ВСЕ ПОТРОХУ

Спритні американці винайшли засіб збільшувати зріст людини. Фотографія подає вживаний для цього апарат підчас роботи. 5—6 сеансів безболізно збільшують зріст людини на кілька сантиметрів

Американська відправна і приймальна радіо-станція, що служить для зв'язку між Америкою та Англією

Мотоциклові змагання в Джерсі (Англія). Карколомний трюк

Ліворуч — на вулицях Берліну можна зустріти трьохколісні велосипеди з дитячим візочком. Така „механізація няньок“ мав великий успіх у берлінців і кількість цих велосипедів де далі більшає

Французька автомобільна виставка. Типи автомобілів 1885 року

Праворуч — берлінський пожежний мотоцикл

Випробовують силу легенів

1927 рік для українських спортсменів — це рік, коли підводяться підсумки роботи за останні кілька років.

Всеукраїнська спартакіада — це спортивний іспит на підготовленість місць.

По всіх родах спорту та ігор буде проведено в різних містах України першества.

Харкову, Київ, Дніпропетровську, Маколаву та Одесі — Вищою Радою фіз-

В СЕУКРАЇНСЬКА СПАРТАКІАДА

Боротьба

Виважується

культури доручено організувати ті чи інші змагання.

На початку лютого всеукраїнськими змаганнями по баскетболу в Одесі почався цикл першества, що входять до програми Всеукраїнської Спартакіади.

По баскетболу найсильнішими і найкраще підготовленими були одесити, що виграли першество України.

Далі йдуть Полтава, Київ, Кременчук, Тульчин та Харків.

В Харкові цими днями закінчились змагання по зимових родах спорту.

Тут всюди першими були Харківці. Першество хоккею виграв Харків.

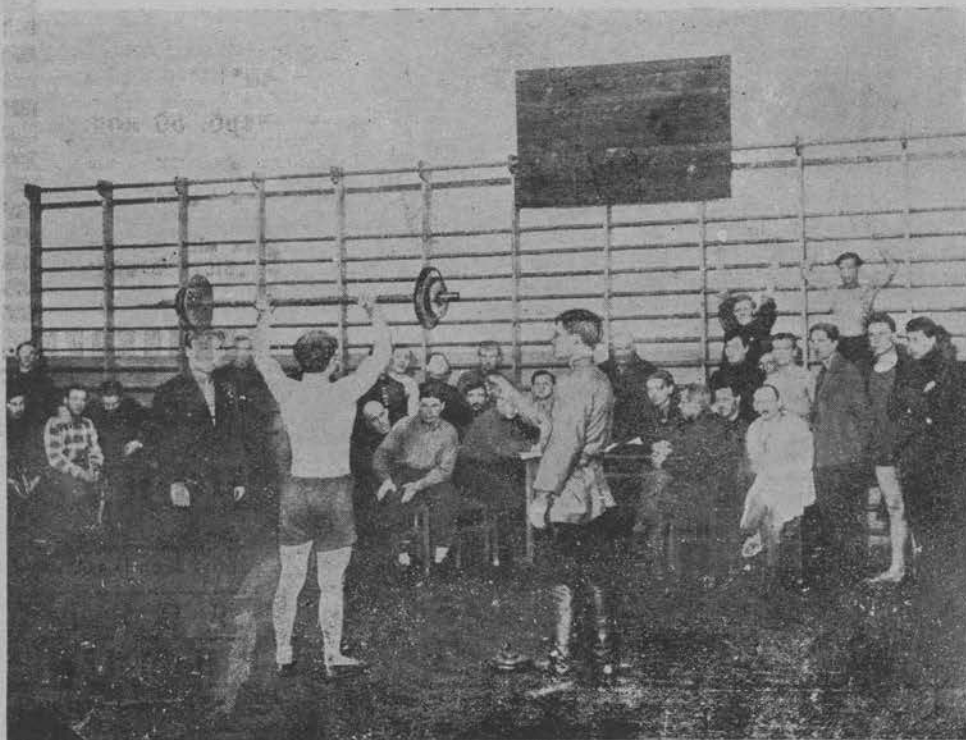
За ним — Артемівськ, Дніпропетровськ, Полтава та Кременчук.

Команди між собою відіграли з такими результатами: Артемівськ-Кременчук — 2:0, Харків-Полтава — 9:0, Полтава-Кременчук — 4:0, Артемівськ-Дніпропетровськ — 2:1, Дніпропетровськ-Полтава — 4:0, і Харків-Артемівськ — 9:0.

Конькобіжне першество лишилось за Харковом. Перші три місця взяли харківці — Ган, Іонов та Радченко.

Лижне першество було розіграно трьома групами. В лижних перегонах на 5 кілометрів попереду були: перший Сергєв (Харків), другий — Трік (Харків), третій — Красножен (Київ). На 20 кілометрів — перший Трік, другий Саар, третій — Малишенко — всі Харківці.

С. Павлов

Важка атлетика

Редактор Е. Касяненко

Видавництво „Вісти ВУЦВК“.

Укргольл.г. 837/кв.у

Друкарня ВУЦВК'у „Червоний Друк“.

Зам. № 2468—14500.

Н. К. О.

Держдрамтеатр „БЕРЕЗІЛЬ“

СУБОТА 19-го, НЕДІЛЯ 20-го БЕРЕЗНЯ

За В. ГЮГО, переклад РИЛЬСЬКОГО

КОРОЛЬ БАВИТЬСЯ

мелодрама на 5 дій
Ставлення режисера В. ТЯГНА Музика П. КОЗИЦЬКОГО
Танки Е. ВІГІЛЬЄВА Художник В. ШКЛЯІВ

Початок о 8 год. вечора

СЕРЕДА 23, ЧЕТВЕР 24, П'ЯТНИЦЯ 25

КОРОЛЬ БАВИТЬСЯ

мелодрама на 5 дій за В. ГЮГО, переклад РИЛЬСЬКОГО,
Ставлення режисера Б. ТЯГНА Художник В. ШКЛЯІВ
Музика П. КОЗИЦЬКОГО Танки Е. ВІГІЛЬЄВА

Вівторок 22 березня
ВИСТАВИ НЕМА

Квитки продаються

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЖУРНАЛ

„ВСЕСВІТ“

єдиний на Україні універсальний ілюстрований тижневик. „ВСЕСВІТ“ даватиме найновішу інформацію з українського, всесоюзного і закордонного життя

Що тижня в журналі „ВСЕСВІТ“ міститимуться оповідання найкращих українських письменників і переклади кращих закордонних авторів :::::

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Ціна звичайного номера	15 коп.	::	„Всесвіт“ разом з „Вістями“
На місяць 4 номери	60 ”	::	На 1 місяць 1 карб. 50 коп.
„ 3 місяці	1 карб. 80 ”	::	„ 6 місяців 9 ” —
„ 6 місяців	3 ” 60 ”	::	„ рік 18 ” —
„ рік	7 ” 20 ”	::	

Адреса Головної Контори: Харків, вул. К. Лібкнехта, 11, Видавництво „Вісти ВУЦВК“. В окрених містах — по філіях Видавництва „Вісти“ та по всіх поштових конторах. ВИДАВНИЦТВО „ВІСТИ ВУЦВК“

КРАСВИЙ ВІДДІЛ ВУФКУ

Харків, Товарна Біржа

ДЕРЖКІНО-ТЕАТРИ ВУФКУ

1-й Ім. Лібкнехта	З 22 березня 2-га серія	МІС-МЕНД	В голов. ролі Ігор-Іллійський
2-й Ім. Комінтерну	З 22 березня 2-й тиждень	ТАРАСТРЯСИЛО	
3-й Червоний Маяк	З 22 березня 2-й тиждень	РОКОВІ ПРИМІТИ	
4-й Ім. К. Маркса	З 22 березня	ЧОРНЕ СЕРЦЕ	В голов. ролі Лілієва та Мінін
5-й Ім. Дзержинського	З 22 березня 1-ша серія	МІС-МЕНД	В голов. ролі Ігор-Іллійський
6-й „Жовтень“	З 22 березня	АКУЛИ НЬО-ЙОРКУ	
7-й Пролетарій (Кол. Современный)	З 22 березня	ТРИ ЕПОХИ	В голов. ролі Бестер Кітон

Початок о 6 год. Каси з 5 годин

Попередній продаж квитків у центральній касі (пл. Тевелева, проти Товарної Біржі)

ВУФКУ

ВУФКУ

НАЙКРАЩИЙ
ВИПУСК
ОДЕСЬКОЇ
КІНО-ФАБРИКИ

ВЕЛИКИЙ ХУДОЖНИЙ ФІЛЬМ
::: ДЕМОНСТРУЄТЬСЯ :::

ТАРАС

Сценарій В. РАДИША
За поемою В. СОСЮРИ
Режисер ЧАРДИНИН

В головних ролях:
Б. БУЧМА
та Н. УЖВІЙ

ВУФКУ

ВУФКУ

Т
Р
Я
С
И
Л
О